

FUNKTIONSBESKRIVELSE FOR ANÆSTESISYGEPLEJERSKER

Dansk Sygeplejeråd

Funktionsbeskrivelse for anæstesisygeplejersker

Redaktion: Dansk Sygeplejeråd

Layout: Dansk Sygeplejeråd

Tryk: Dansk Sygeplejeråd

Grafisk Enhed 12-35

Copyright © Dansk Sygeplejeråd 2012

Marts 2012

Alle rettigheder forbeholdes.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse
eller mangfoldiggørelse er kun tilladt med angivelse af kilde.

FORORD TIL FUNKTIONSBESKRIVELSE FOR ANÆSTESISYGEPLEJERSKER

Anæstesisygeplejersker er nøglespillere i et moderne og højt specialiseret sundhedsvæsen. Det gælder ikke kun i forbindelse med elektive og akutte operative indgreb, men rigtig mange steder herudover i akutte livstruende situationer og i den præhospitale indsats. Sygeplejersker med en specialuddannelse i anæstesi varetager selvstændigt komplekse opgaver indenfor et meget bredt funktionsområde.

Specialuddannelsen er fundamentet for høj kvalitet og patientsikkerhed i den anæstesiologiske sygepleje. Dermed er udviklingen af specialuddannelsen også forudsætningen for, at anæstesisygeplejersker i fremtiden kan varetage de komplekse opgaver, som bliver stillet af et sundhedsvæsen i konstant forandring.

Dansk Sygeplejeråd og det faglige selskab for anæstesi- intensiv og opvågnings- sygeplejersker, FSAIO, håber, at denne pjece vil blive læst af sygeplejersker og andre, der ønsker større indsigt i hvordan anæstesisygeplejersker kan bidrage til løsninger i det danske sundhedsvæsen.

God læselyst.

Grete Christensen
Formand

ANÆSTESISYGEPLEJENS TILBLIVELSE OG HISTORISKE UDVIKLING

Fra "Vikarassistent i narkose og andet forefaldende arbejde" til sygeplejerske med specialuddannelse i anæstesiologisk sygepleje.

Ovenstående titel er taget fra et stillingsopslag i "Tidsskrift for sygeplejersker" fra 1959 og er en god indikator for den udvikling, specialet har været igennem.

Fra den første æteranæstesi blev udført i Boston, USA, i 1846 af en tandlæge ved navn Morton, og de næste godt 100 år frem, blev anæstesi varetaget af kirurger, som enten selv bedøvede patienten inden operationen eller uddelegerede opgaven til en "narkotisor", som kunne være sygeplejerske, portør eller sekretær. I slutningen af 1940'erne stillede Sundhedsstyrelsen krav om en lægelig specialisering i anæstesiologi og i 1950 etableredes et internationalt anæstesiologisk uddannelsescenter i København som det første i verden, hvorfra ca. 650 anæstesiologer fra hele verden blev uddannet. ⁽¹⁾

Anæstesisygepleje som speciale er ikke gammelt. Op igennem 1950' og -60'erne bestod "uddannelsen" af lokalt givet undervisning til de sygeplejersker, som havde særlig interesse for bedøvelse. Enkelte steder, som på f.eks. Århus Kommunehospital, oprettede man i 1954 en uddannelse på forsøgsbasis for narkosesygeplejersker. ⁽²⁾

I 1977 blev den første ensrettede nationale uddannelse for sygeplejersker, der arbejder med anæstesi, introduceret, og i 1997 blev specialuddannelsen revideret til den udgave, som vi kender i dag (2012).

*Sygeplejersker observerer den bedøvede patient.
(Diakonissestiftelsens Historiske Arkiv)*

DEFINITIONER – NATIONALE OG INTERNATIONALE:

En anæstesisygeplejerske er en sygeplejerske, som har gennemgået og bestået specialuddannelsen. Hun kan dermed arbejde som specialuddannet sygeplejerske med udvidet faglig kompetence indenfor specielle områder af sygeplejen. ⁽³⁾

An Anaesthetic Nurse er en sygeplejerske uden specialuddannelse, som arbejder som assistent for en anæstesiolog. Findes f.eks. i Tyskland og England.

A Nurse Anesthetist er en sygeplejerske med specialuddannelse i anæstesiologisk sygepleje, som arbejder selvstændigt på delegeret ansvar fra en anæstesiolog. Findes f.eks. i Skandinavien og USA. ⁽⁴⁾

ANÆSTESISYGEPLEJERSKENS FUNKTIONSBOMRÅDER

Sygepleje i en anæstesiafdeling udføres i et samspil mellem patient, læge og anæstesisygeplejerske i forbindelse med anæstesi i tilslutning til operation, undersøgelse og behandling.

På baggrund af din omfattende praktiske og teoretiske viden indenfor det anæstesiologiske område vælger og forbereder du en anæstesi, som er tilpasset den enkelte patient ud fra lægens ordination eller afdelingens retningslinjer. Patientens aktuelle tilstand og de problemstillinger, som måtte udspringe heraf, er afgørende for dine valg af sygeplejehandlinger, som indgår i det enkelte anæstesiforløb. Observationer, pleje og behandling i den perioperative periode dokumenteres ud fra den enkelte afdelings kliniske retningslinjer, så der skabes kontinuitet og patienten sikres en optimal behandling i det videre forløb.

En meget vigtig opgave for dig som anæstesisygeplejerske ligger i det korte møde med patienten, hvor tillid og tryghed skal skabes og hvor koblingen mellem menneskelig omsorg og teknologi finder sted. Du har medansvar for, at der i konkret handling udvises omtanke, respekt for og hensyn til patienten og de pårørende i situationer, der ofte er kendetegnet ved stor psykisk belastning.

Der er stor variation i dit arbejde som anæstesisygeplejerske. Et af de områder, du er uddannet til at varetage, er at kunne observere og håndtere patientens luftveje. Du har derfor centrale opgaver ved akutte problemer, f.eks. ved hjertestop og respirationssvigt hos patienter på senge- og behandlingsafdelinger.

Du ledsager kritisk syge patienter ved intern transport på hospitalet eller ved overflytning mellem hospitaler.

Som anæstesisygeplejerske agerer du også i præhospitale sammenhænge, hvor du observerer og håndterer tilskadekomne med respiratoriske problemer og cirkulatorisk ustabilitet på grund af blødning, samt yder smertebehandling.

Du medvirker desuden til at begrænse skaden ved vedvarende at revurdere og handle på patientens kliniske tilstand.

I forhold til katastrofeberedskabet er du som anæstesisygeplejerske en aktiv medspiller i organisering og udvikling af beredskabsplaner, ligesom du er med i planlægning og afvikling af beredskabsøvelser.

TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE OG TEAMS

I teamsamarbejdet indgår kommunikation og koordinering som nøglebegreber i forhold til et vellykket patientforløb, hvilket er anæstesisygeplejerskens kerneopgave.

Tværfagligt samarbejde og teams er derfor i spil i mange forskellige situationer i den hverdag, du som anæstesisygeplejerske befinder dig i. Det kan være under anæstesisforløbet på operationsstuen, ved hjertestopbehandling, i forbindelse med transport af kritisk syge patienter, ved traumemodtagelse og ved overflytningssituationer på tværs af afdelinger og sygehuse generelt.

Samarbejde er således en vigtig del af de mange funktionsområder, du har som anæstesisygeplejerske. Samarbejdskompetencer indebærer, at man anerkender en gensidig afhængighed mellem teammedlemmerne og bidrager med en indstilling til teamsamarbejdet, der motiverer til effektiv og sikker løsning af opgaverne.

EKSEMPLER PÅ ARBEJDSMULIGHEDER MED EN ANÆSTESIUDDANNELSE

Anæstesisygeplejerske på en anæstesi- eller opvågningsafdeling

Anæstesisygeplejerske med et pædagogisk sigte

Anæstesisygeplejerske med udvikling/forskning som fokus

Anæstesisygeplejerske med ledelse som fokus

Anæstesisygeplejerske på en smerteklinik

Anæstesisygeplejerske præhospitalt

Anæstesisygeplejerske indenfor hæren med udsendelse til krigs- og katastrofeområder

Anæstesisygeplejerske indenfor de øvrige nordiske lande

ORGANISATORISK PLACERING

Din nærmeste overordnede som anæstesisygeplejerske er afdelingssygeplejersken/ oversygeplejersken.

ANSVAR

Som anæstesisygeplejerske arbejder du på delegeret ansvar ud fra anæstesi-lægens ordination eller afdelingens retningslinjer. Desuden udfører du dit arbejde på eget ansvar i henhold til autorisation som sygeplejerske, borgerlig straffelov og den af Sundhedsstyrelsen godkendte specialuddannelse.⁽⁵⁾

LØN - OG ANSÆTTELSESFORHOLD

Ansættelse sker i henhold til aftale mellem ansættende myndighed og Dansk Sygeplejeråd. Som specialuddannet sygeplejerske honoreres du med et kvalifikationstillæg, når du besætter en stilling, hvortil der kræves en specialuddannelse for at bestride stillingen.

UDDANNELSEN TIL ANÆSTESISYGEPLEJERSKE

For at starte et uddannelsesforløb skal du have dansk autorisation som sygeplejerske og mindst 2 års klinisk erfaring fra ansættelse i sygehusafdeling(er) – gerne fra afdelinger, som også modtager og behandler akut syge patienter.

Uddannelsen udbydes en til to gange om året og baserer sig på Sundhedsstyrelsens "Cirkulære om Specialuddannelsen for sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje".⁽⁶⁾ Specialuddannelsen i anæstesiologisk sygepleje er en 18 måneder lang uddannelse, forudgået af et obligatorisk introduktionsforløb på 6 måneder hvor du som uddannelsessøgende kontraktansættes på en anæstesiaafdeling, der er godkendt til at varetage uddannelsen.

Indenfor det første år afvikles den teoretiske del af uddannelsen. Denne del er ens på landsplan og afsluttes med en teoriprøve, som skal bestås, for at du kan færdiggøre uddannelsen. Uddannelsen udbydes i Region Nord, Midt, Syd og Øst.

Den kliniske uddannelse tilrettelægges med udgangspunkt i målformuleringerne for de enkelte uddannelsesperioder, og uddannelsen tilbyder en bred variation af den anæstesiologiske sygeplejepsaksis, således at du får mulighed for at tilegne dig det fornødne kompetenceniveau. Specialiseringen i regionerne betyder, at du som oftest skal i praktik på flere hospitaler, hvilket giver dig et godt indblik i det mangefacetterede speciale.

Specialuddannelsen sikrer desuden, at du erhverver de nødvendige forudsætninger for at varetage anæstesisygeplejerskens funktionsområde på anæstesiaafdelinger og opvågningsafsnit/afdelinger. Uddannelsen afsluttes med at du udarbejder en skriftlig, individuel, anæstesiologisk sygeplejefaglig opgave.

EN PROFESSION I UDVIKLING

Kravene til fremtidens anæstesisygeplejerske fordrer en udvikling af den selvstændige og professionelle udøvelse af faget. Vi kan forvente at møde velinformerede patienter, som stiller krav om involvering i pleje og behandling og du har som anæstesisygeplejerske et ansvar for at ajourføre din uddannelse samt i videst muligt omfang at basere din praksis på evidensbaseret viden. Du har desuden en forpligtelse til at deltage i udviklings- og forskningssygepleje og dermed være med til at højne den faglige standard. Ligesom sygeplejen i øvrigt baserer anæstesisygeplejen sig på et helhedssyn og det sygeplejeetiske kodeks, som retter sig mod arbejdet i en globaliseret verden.

KILDER OG BAGGRUNDSMATERIALE

(1) Susanne Dahl, konsulent, SD, Master i Professionsudvikling: Sygepleje & Historie, 15. årgang, nr. 41, maj 2011

(2) Tidsskrift for sygeplejersker, nr. 18, 1957: Overlæge Henning Poulsen: "Uddannelse af narkosesygeplejersker - Et forsøg ved Århus Kommunehospital"

(3) "Specialiseringer i sygeplejen - udvikling af en fælles begrebsramme", Sundhedsstyrelsen 2009

http://www.sst.dk/publ/publ2009/EFUA/Sygeplejen/Specialiseringer_i_sygeplejen2009.pdf s. 24 punkt 5.1

(4) Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska med specialistsjuksköterska-examen med inriktning mot anestesisjukvård 2008. Riksföreningen för anesthesi och intensivvård & Svensk Sjuksköterskaförening

(5) Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersonel, kap. 13 <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=138178#K13>

(6) Cirkulære nr. 93 af 26.06.1997 om specialuddannelsen for sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje

ICN's etiske kodeks for sygeplejersker (2000)

Bekendtgørelse nr. 520 af 19.06.1997 om specialuddannelsen for sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje.

«Research News: Nurse Anesthesia» af Mary W. Stewart, Ph.D, RN. *Journal of Perianesthesia Nursing*, Vol 26, No 3 (June) 2011: pp 176-178

Funktionsbeskrivelse for anæstesisygeplejersker, Dansk Sygeplejeråd 2000

International Federation of Nurse Anesthetists: *Standards of Education, Practice, Monitoring and Code of Ethics*, 2011

DENNE FUNKTIONSBESKRIVELSE ER UDARBEJDET AF

Hanne Sveistrup Demant, ledende oversygeplejerske,
Anæstesi- og operationsafdelingen, Sygehus Sønderjylland
Specialuddannet anæstesiologisk sygeplejerske, MCN, MPQM

Britta Toftlev Johansen, kursus- og uddannelsesleder,
Uddannelses- og Udviklingsafdelingen, Rigshospitalet
Specialuddannet anæstesiologisk sygeplejerske, cand.comm. i kommunikation & psykologi.

Mette Ring, afdelingssygeplejerske,
Aalborg Sygehus, Aarhus Universitetshospital
Specialuddannet anæstesiologisk sygeplejerske, MLP
Formand for bestyrelsen i FSAIO

Dorte Söderberg, specialeansvarlig,
Odense Universitetshospital
Specialuddannet anæstesiologisk sygeplejerske, SD
Bestyrelsesmedlem i FSAIO

DANSK SYGEPLEJERÅD

Sankt Annæ Plads 30

Postbox 1084

1008 København K

Tlf. 33 15 15 55

Fax 33 15 24 55

dsr@dsr.dk

www.dsr.dk